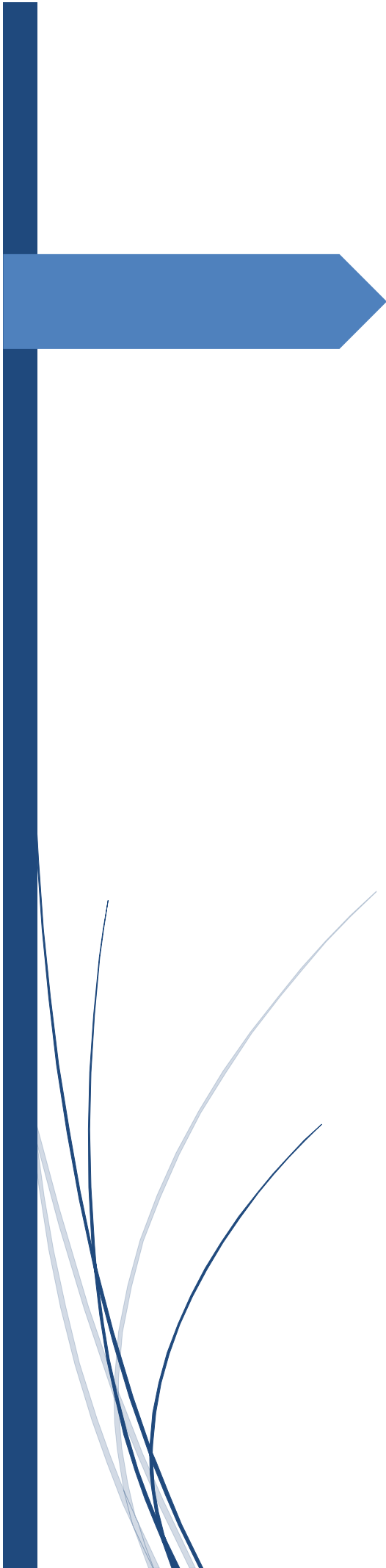

Koulukohtainen opetussuunnitelma 2016

Pähkinärinteen koulu

Työryhmä: Anu Gubis, Anna Hynninen, Anna
Kihlström, Tarja Malmi-Raike, Johanna Raiskio,
Marja Tervaniemi, Irma Väyrynen

Sisällysluettelo

2 Arvoperusta ja oppimiskäsitys	3
Koulun toiminnassa tärkeitä ovat	3
Koulussa toteutuvat	3
Seuranta ja arviointi	3
3 Laaja-alaisen osaamisen koulukohtaiset painotukset	3
Kehitystavoitteet	3
Seuranta ja arviointi	5
4 Toimintakulttuuri	5
Pähkinärinteen koulun toimintakulttuurin yleiset piirteet	5
Opiskeluun liittyvä toimintakulttuuri	6
Kehitystavoitteita	6
<i>Johtaminen, oppilaiden osallisuus ja tilojen käyttö</i>	<i>6</i>
<i>Opintokokonaisuudet</i>	<i>6</i>
<i>Toimintatavat</i>	<i>7</i>
Seuranta ja arviointi	7
5 Hyvä koulupäivä	7
Yhteisöllisyys, oppiva yhteisö ja oppilaiden osallisuus	7
Yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa	8
Ympäristövastuullinen toiminta	8
Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus	9
Kerhotoiminta	9
6 Arviointi	9
Yhdenmukainen arviointikulttuuri	9
Arviointiperusteista tiedottaminen	10
Monipuoliset arviointimenetelmät	10
Itsearviointi ja vertaisarviointi	11
Arviointikeskustelut	11
Arvioinnin merkitys oppijan näkökulmasta	11
Käyttätymisen tavoitteet ja arviointi	12
7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki	12
Tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset linjaukset	13
<i>Oppilaiden hyvinvoinnin seuranta</i>	<i>13</i>
<i>Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön ja tiedottamiseen liittyvät toimintatavat</i>	<i>13</i>
<i>Huolenaiheen ilmaantuessa</i>	<i>14</i>
Nivelvaiheyhteistyö	14
<i>Päiväkodista kouluun siirryttäessä</i>	<i>14</i>
<i>Alakoulusta yläkouluun siirryttäessä</i>	<i>14</i>
Kolmiportainen tuki	15
<i>Yleinen tuki</i>	<i>15</i>
<i>Tehostettu tuki</i>	<i>15</i>

<i>Erityinen tuki</i>	16
Tuen jakaantuminen kolmiportaisessa tuessa esim.	17
Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot	19
8 Oppilashuolto	20
Oppilashuolto kolmiportaisessa tuessa esim.	21
9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä	22
Oppilaiden äidinkielet koulun arjessa	23
Kielitietoinen opetus ja opiskelu	23
Valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyviin oppilaisiin liittyvät järjestelyt.....	23
Liitteet	25
<i>Pähkinärinteen koulun opetussuunnitelmatyöryhmät</i>	25
<i>Hyvä ja turvallinen koulupäivä, opettajien työskentelyn ohje ja keskustelun tulos</i>	25
<i>Hyvä ja turvallinen koulupäivä, tiedonkeruu oppilailta ja näiden huoltajilta</i>	26
<i>Oppilaille ja heidän huoltajilleen tehdyn kyselyn tulosten koonti</i>	29
<i>Koulukohtaisen opetussuunnitelman tekoprosessi</i>	30

2 Arvoperusta ja oppimiskäsitys

Pähkinärinteen koulun arvot perustuvat Vantaan kaupungin kouluilleen linjaamiin arvoihin, joista tärkeimpiä ovat hyvinvointi, oppimisen ilo ja toisten kunnioitus. Koulumme on turvallinen yhteisö, jossa oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa ja tehdä valintoja. Pähkinärinteessä oppilaat saavat oppimiseensa tarvitsemansa tuen. Oppilaiden yksilölliset tarpeet huomioidaan myös opetuksen ja oppimisen suunnittelussa ja kehittämisessä. Kiireettömyys, ilo ja ystävällisyys korostuvat Pähkinärinteen koulun työskentelyilmapiirissä.

Koulun toiminnassa tärkeitä ovat

- koulutuksellinen tasa-arvo
- erilaisuuden hyväksyminen
- yhteisöllisyys, yhteisvastuullisuus ja kestävän elämäntavan edistäminen

Koulussa toteutuvat

- avoin monialainen yhteistyö (oppilashuolto)
- opetusmenetelmien monipuolisuus
- oppilaiden osallistuminen opiskeltavien sisältöjen ja käytävien menetelmien suunnitteluun
- oppilaan käsityksen itsestä oppijana vahvistaminen yhteistoiminnallisilla menetelmin, aikuisen vahvalla tuella ja erilaisten taitojen monipuolisella huomioimisella

Seuranta ja arviointi

Johtoryhmä seuraa ja arvioi arvoperustan ja oppimiskäsityksen keskeisten piirteiden toteutumista koulun toiminnassa monikanavaisesti. Hyvinvointi kouluyhteisössä kertoo arvojen toteutuvan. Arvoperustaan ja oppimiskäsitykseen liittyvä kehittämistyö kuuluu johtoryhmälle ja koko kouluyhteisölle. Seurannassa on tärkeää kerätä henkilöstöltä tietoa säännöllisesti esimerkiksi keskustellen ja tutkimuksin (esimerkiksi Kunta10). Arvoperustaa ja oppimiskäsitystä arvioidaan lukuvuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä.

3 Laaja-alaisen osaamisen koulukohtaiset painotukset

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallista tavoitteista yleisinä tavoitteina ovat mm. kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen sekä sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen. Tarpeellisten tietojen ja taitojen opiskelu sisältää tavoitteen laaja-alaisesta osaamisesta.

Kehitystavoitteet

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta sekä kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla.

Laaja-alaisia osaamiskokonaisuuksia on seitsemän:

1. Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Pähkinärinteessä ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja harjoitellaan arjen koulutyössä. Oppilaat oppivat vahvat perustaidot, jotka ovat elinikäisen oppimisen perusta. Oppimisen strategioita ja erilaisia työskentelytapoja harjoitellaan ikä-/kehitystasolle sopivalla tavalla konkreettisesti tekemällä ja harjoittelemalla yhdessä ja yksilöllisesti. Oppilaita rohkaistaan luottamaan itseensä, löytämään omia vahvuuksiaan ja etsimään uusia tietoja ja taitoja erilaisilla toiminnoilla ja välineillä.

2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita ohjataan vahvistamaan sosiaalisia perustaitojaan ja kykyä toimia erilaisissa ryhmissä erilaisten ihmisten kanssa. Oppilaita ohjataan arvostamaan elinympäristöään ja omia kulttuurisia juuriaan. Oppilaita ohjataan arvostamaan kaikkia ihmisiä ja kulttuureja sekä noudattamaan hyviä tapoja.

3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaiden arjen taitoja ja itsestä huolehtimista opetellaan jatkuvasti kaikessa toiminnassa. Oppilaille annetaan ikä- ja kehitystaso huomioon ottaen erilaisia vastuita, joista huolehtimalla opitaan vastuunkantoa niin yhteisistä kuin omistakin asioista.

4. Monilukutaito

Monilukutaitoon kuuluvat laajasti erilaiset tekstitaidot, kuvanlukutaito, digitaalinen lukutaito ja medialukutaito. Monilukutaito on taitoa hankkia, soveltaa ja arvioida tietoa eri muodoissa ja tilanteissa erilaisten välineiden avulla. Se on myös ymmärrystä viestinnän kulttuurisidonnaisuudesta ja väline rakentaa omaa identiteettiä. Pähkinärinteen koulussa panostetaan vahvojen perustaitojen oppimiseen.

5. Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

Pähkinärinteen koulussa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa Vantaan tieto- ja viestintäteknikan opetus käytön suunnitelmaa. Tämä on nähtävillä Vantaan kaupungin verkkosivuilla. Opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologisia välineitä, kuten tabletteja ja tietokoneita.

6. Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita kannustetaan työskentelemään yhdessä ja huomaamaan oma osuus yhteisessä ponnistuksessa. Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta omista töistään ja saattamaan työt loppuun. Oppilaita kannustetaan oma-aloitteisuuteen, luovuuteen ja itseohjautuvuuteen.

7. Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun. Oppilaille annetaan erilaisia vastuita omista, yhteisistä ja kestäväan elämäntapaan liittyvistä asioista. He harjoittelevat yhdessä työskentelyä, oppivat ottamaan huomioon toisensa, antamaan arvoa toistensa mielipiteille ja tekemään yhteisiä päätöksiä.

Pähkinärinteen koulussa huolehditaan siitä, että kaikki laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet näkyvät työskentelyssä. Erityisesti painotetaan **monilukutaidon ja oppilaiden osallisuuden** merkitystä.

1. Monilukutaito
 - panostetaan peruslukutaidon kehittämiseen
 - vahvistetaan opettajien ja oppilaiden kielitietoisuutta
 - käytetään monipuolisia menetelmiä, materiaaleja ja viestintämuotoja
 - saadaan kokemuksia laajasti erilaisista teksteistä
2. Osallistuminen ja vaikuttaminen
 - oppilas osallistuu opintokokonaisuuksien ja opiskelunsa suunnitteluun ja arviointiin
 - oppilaat ottavat vastuuta taitojen ja kykyjen mukaan
 - oppilaita kuullaan koko koulua koskevassa suunnittelussa ja päätöksenteossa

Seuranta ja arviointi

Lukuvuosisuunnitelmassa asetetaan vuoden tärkeimmät teemat ja suunnitellaan niiden toteutus. Toteutumista arvioidaan lukukauden aikana luokka-asteittain tai tiimeittäin ja lukuvuoden lopussa lukuvuosisuunnitelman tarkastelun yhteydessä.

4 Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on laaja ja merkittävä asia. Siihen liittyvät mm. yhteisön johtamis- ja työskentelytavat, yhteistyömuodot, fyysinen työympäristö ja sen merkitys toiminnan järjestämisen kannalta sekä esimerkiksi ihmissuhteisiin ja ilmapiiriin liittyvät asiat. Toimintakulttuuri ja sen piirteet vaikuttavat paitsi työskentelyn onnistumiseen myös viihtyvyyteen ja asennoitumiseen muutokseen ja toiminnan kehittämiseen.

Pähkinärinteen koulun toimintakulttuurin yleiset piirteet

Pähkinärinteen koulu on innostava ja hyvinvoiva yhteisö, jonka ilmapiiri on turvallinen ja toisia kunnioittava. Koulun ilmapiiri rakentuu avoimesta ja toimivasta vuorovaikutuksesta, yhdessä tekemisestä ja ilosta. Kouluyhteisö on sitoutunut työhönsä ja kehittää sitä.

Pähkinärinteen koulussa rehtori vastaa koulun laajasta toiminnasta. Hänen tehtävänä on edistää koulun arjen sujuvuutta sekä koulun toimintakulttuurin kehittymistä. Rehtori on koulun pedagoginen johtaja. Koulun johtamisessa rehtoria tukevat vararehtori ja johtoryhmä. Opettajat tekevät yhteistyötä luokka-astetiimeissä ja vastuualuetiimeissä. Opettajat voivat lisäksi halutessaan osallistua kehittämistehtäviin. Jaetun johtajuuden toimintakulttuuria kehitetään.

Koulun aikuiset huolehtivat yhdessä kaikista oppilaista. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestään ja toisistaan, ottamaan vastuuta omista tekemisistään ja arvostamaan ympäristöään. Koulussa oppilaat oppivat tietojen ja taitojen kautta arvostamaan sekä itseään että muita. Kiireetön ja ystävällinen ilmapiiri tukee oppimista.

Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä seuraa ja kehittää kouluyhteisön ja oppilasryhmien toimintaa. Monialaiset työryhmät perehtyvät oppilaiden henkilökohtaisen tuen tarpeeseen ja pyrkivät ennaltaehkäisemään ongelmia. Oppilaita tuetaan suunnitelmallisesti heidän tarpeidensa mukaan.

Kouluun rakennetaan monipuolisia oppimisympäristöjä yhdessä oppilaiden kanssa. Tavoitteena on että, koulun tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut ovat oppilaiden käytössä myös silloin, kun he opiskelevat itsenäisesti. Koulun ulkopuolella tapahtuva opiskelu on entistä tärkeämpää, samoin hyvä nivelvaiheiden yhteistyö esiopetuksen ja yläkoulujen kanssa.

Opiskeluun liittyvä toimintakulttuuri

Hyvät perustaidot ovat elinikäisen oppimisen edellytys. Laaja-alaista osaamista vaativia opiskelukokonaisuuksia suunnitellaan vastaamaan ikä- ja taitotasoa. Kaikessa työskentelyssä otetaan huomioon oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn ja heitä ohjataan löytämään omia tapojaan opiskella, oppia ja prosessoida tietoa.

Joustavin järjestelyin oppilaat saavat mahdollisuuden suunnitella omaa opiskeluaan, tehdä yhteistyötä, tutkia ja kokeilla. Opintoihin sisältyy ainakin yksi monialainen oppimiskokonaisuus (OK), joka suunnitellaan lukuvuoden alussa kullekin vuosiluokalle sopivaksi. Oppilaan pitää voida osoittaa erityyppistä osaamistaan monin tavoin. Tämä edellyttää monipuolisia arviointitapoja.

Tutkivat, kokeilevat ja yhteistoiminnalliset menetelmät aktivoivat oppilaita ja lisäävät heidän mahdollisuuksien vaikuttaa opiskeluun ja oppimiseen. Oppilaiden osallisuus lisääntyy, kun he pääsevät mukaan suunnittelemaan esimerkiksi teemapäiviä, valinnaiskurssien sisältöjä, oppimiskokonaisuuksia ja omaa opiskeluaan. Oppilaat käyttävät tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti opiskellessaan ja tottuvat työskentelemään interaktiivisessa sähköisessä oppimisympäristössä.

Oppilaat osallistuvat koulun toimintaan myös suorittamalla erilaisia vastuutehtäviä. Oppilaskunnan aktiivista toimintaa ylläpidetään ja kehitetään. Kerhoissa ja erilaisten yhteistyötahojen avulla toteuttavissa hankkeissa oppilaat saavat uusia kokemuksia, taitoja ja harjaantuvat sosiaalisesti. Pähkinärinteen koululla on monia yhteistyökumppaneita. Yhteistyötä tehdään huoltajien, vanhempainyhdistyksen ja erilaisten sidosryhmien kanssa.

Kehitystavoitteita

Johtaminen, oppilaiden osallisuus ja tilojen käyttö

- vahvistetaan pedagogista johtajuutta ja kehitetään sen toimintamuotoja
- tehdään oppilaiden osallistuminen konkreettisesti näkyväksi koulun toiminnassa
- hyödynnetään koulun tiloja innovatiivisesti

Opintokokonaisuudet

- lisätään pedagogista dialogia ja tietotaidon jakamista
- monialaiset opintokokonaisuudet kirjataan luokkakohdaksi toimintasuunnitelmiin ja ne arvioidaan toimintasuunnitelman arvioinnin yhteydessä

Toimintatavat

- kehitetään yhteistyötä, hyödynnetään vahvuuksia
- käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppimisen tukena
- vahvistetaan yhteistyötä sidosryhmien kanssa
- rauhoitetaan lukuvuoden alku suunnittelulle
- kehitetään toimintasuunnitelmaa

Seuranta ja arviointi

- Tavoitteet, strategia ja menetelmät suunnitellaan ja kirjataan luokka-asteittain lukukauden alussa koulun toimintasuunnitelmaan.
- Seuranta ja arviointi kirjataan lukuvuoden aikana tai lopussa toimintasuunnitelmaan.

5 Hyvä koulupäivä

Hyvä koulupäivä on kokonaisuus, joka alkaa turvallisella koulumatkalla ja jatkuu koulussa vaihtelevan ja monipuolisen opiskelun sekä yhteisten tapahtumien parissa. Myös välitunnit kuuluvat olennaisena osana hyvään koulupäivään. Koulupäivän lopuksi voi halutessaan mennä koulun kerhoon. Hyvän koulupäivän toteuttamiseen osallistuvat kaikki koulun aikuiset.

Välituntitoiminta ovat oppilaille aktiivista toiminta-aikaa. Välituntien pituus vaihtelee sen mukaan, miten oppitunnit on rytmitetty. Välitunnit ovat pääasiassa oppilaiden omaa vapaamuotoista aikaa ja toimintaa. Välituntialue on laaja ja monipuoliset leikkivälineet aktivoivat oppilaita liikkumaan ja leikkimään.

Ohjattua välituntitoimintaa voi järjestää esim.

- Kummit, isommat oppilaat leikittävät pienempiä oppilaita.
- Liikkuva koulu -ohjaajat ja vertaisohjaajat järjestävät leikkejä ja pelejä.

Yhteisöllisyys, oppiva yhteisö ja oppilaiden osallisuus

Hyvän koulupäivän edellytys on toimintakulttuuri, joka kannustaa yhteisöllisyyteen, yhteisönä kehittymiseen ja hyvään vuorovaikutukseen. Oppivan yhteisön opettajat suunnittelevat opetusta ja arviointia yhdessä. Opetuksen joustava toteutus sisältää mm.

- opettajien tiimityötä
- palkki- ja vaihtotunteja
- yhteisiä oppimiskokonaisuuksia
- vapaavalintaisia kursseja
- retkiä, juhlia ja muita tapahtumia

Hyvää vuorovaikutusta tukevat avoin keskustelukulttuuri, sosiaalisten taitojen harjoittelu ja yhdessä tekeminen. Hyvässä kouluyhteisössä oppilaat ovat aktiivisia ja voivat vaikuttaa opiskelunsa lisäksi koko koulun toimintaan. Opetuksen ja opiskelun yhteisessä suunnittelussa huomioidaan oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja harrastuneisuus. Heillä on mahdollisuus opiskella itseään kiinnostavia kokonaisuuksia.

Tavoitteiden ja arviointikriteerien tulee olla tiedossa. Itsearviointia tehdään säännöllisesti. Oppimiskokonaisuuksille ja muille tuotoksille annetaan näkyvyyttä. Oppilaskunnan toimintaa tuetaan niin, että työskentely tuottaa konkreettisia tuloksia. Osallisuus koulussa kasvattaa yhteisöllisyyteen ja vastuullisuuteen, ja antaa kokemuksia vaikutusmahdollisuuksista.

Kouluyhteisöön kuuluvat myös huoltajat ja koulun ulkopuoliset toimijat, joita kutsutaan yhteistyöhön. Viestinnän merkitys korostuu. Koulun kotisivuja päivitetään säännöllisesti. Sivuilla ilmestyy mm. kuukausittain tiedote ajankohtaisista asioista. Opettajat ja huoltajat tapaavat toisiaan arviointikeskusteluissa ja pitävät yhteyttä puhelimitse ja Wilman välityksellä. Lisäksi huoltajat tapaavat toisiaan vanhempain- ja oppimisilloissa, koulun ja kodin yhteistyöpäivillä esimerkiksi ”Rehtorin aamukahveilla”, juhlissa ja muissa tapahtumissa.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa

Huoltajat voivat osallistua esimerkiksi luokkatoimikuntiin ja vanhempainyhdistykseen. Pitkään jatkunutta yhteistyötä alueen toimijoiden kanssa jatketaan. Tapahtumiin, teemapäiviin ja projekteihin osallistumisen lisäksi heillä on mahdollisuus järjestää koululla kerhoja ja pitää oppitunteja.

Kunnan sosiaali-, nuoriso- ja kirjastotoimi osallistuvat koulun toimintaan, samoin kuin paikalliset yritykset. Koululta vieraillaan viettämässä yhteisiä virkistyshetkiä läheisessä senioritalossa. Yhteistyö alueen päiväkotien, yläkoulun ja iltapäiväkerhon kanssa jatkuu. Yhteistyökumppaneita ovat olleet mm.

- Koulu Keskellä Pähkinärinnettä -verkosto
- Lions Club
- Pähkinärinne-seura
- Martat
- Partio
- Hämeenkyön seurakunta
- Urheiluseurat

Oppilaiden kehitystä ja hyvinvointia tukevat tarvittaessa terveysalan yhteistyötahot, terapeutit, psykologit ja lääkärit. Lisäksi koulu tukee työssä oppimista myös ottamalla mahdollisuuksien mukaan vastaan erityisopettajaksi tai S2-opettajaksi opiskelevia harjoittelijoita yliopistoista, yhteisöpedagogi- tai koulunkäynninohjaajaharjoittelijoita tai työelämään tutustujia esimerkiksi Humakista ja TET-harjoittelijoita paikallisista yläkouluista.

Keväällä 2015 huoltajia ja oppilaita pyydettiin vastaamaan kyselyyn siitä, millainen heidän mielestään on hyvä ja turvallinen koulupäivä. Hyvän koulupäivän kuvauksessa yhdistyvät opettajien, huoltajien ja oppilaiden näkemykset. (Liitteet 3, 4)

Ympäristövastuullinen toiminta

Ympäristövastuullisuus on tärkeä osa koulun arkea. Koulu- ja sen lähiympäristö ovat oppimisympäristöjä, joiden kunnosta yhdessä huolehditaan. Vuosittain nostetaan esille ympäristöteemoja ja oppilaita ohjataan tekemään ympäristövastuullisia valintoja. Koulu osallistuu kunnan ympäristöhankkeisiin, joiden toteutuksesta

koulussa vastaa esimerkiksi oppilaiden ja aikuisen vetäjän muodostama ympäristötiimi. Koulussa toimii ekotukihenkilö.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäyhteyksillä voidaan

- täydentää opetusta.
- tarjota monipuolisia mahdollisuuksia eri oppiaineisiin.
- tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten, uskontojen ja valinnaisten aineiden opetusta.
- tukea erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta.
- syventää oppimisen ja koulunkäynnin tukea.
- huolehtia poikkeustilanteiden opetuksesta esimerkiksi sairauden aikana.

Kerhotoiminta

Koulussa järjestetään paljon vapaaehtoisia, ilmaisia kerhoja. Valittavana voi olla esimerkiksi liikunta-, musiikki-, askartelu-, kuvataide-, lautapeli-, luonto-, media- kokkaus- ja taitajakerhot. Osallistua voi niin moneen kuin haluaa. Kerhoja ohjaavat esimerkiksi opettajat, koulunkäynninohjaajat, urheiluseurojen, seurakunnan ja nuorisotoimen työntekijät. Huoltajat ja harjoittelijat saavat työparikseen opettajan. Kerhon vetäjät tekevät yhteistyötä lähikoulujen kanssa esimerkiksi osallistumalla turnauksiin ja kisoihin. Tavoitteena on elämysten ja sosiaalisten taitojen kehittämisen lisäksi tarjota tilaisuus tutustua harrastustoimintaan ilman sitoumuksia.

Liikennekasvatus on tärkeä tekijä lähiympäristön turvallisuuden lisäämisessä. Liikennetaitoja vahvistetaan teemapäivillä, joiden suunnittelussa oppilailla on tärkeä rooli. Yhteistyötä tehdään mm. lähipoliisin ja huoltajien kanssa. Liikennetaitoja voidaan kehittää myös tarjoamalla esimerkiksi aiheeseen liittyvää kerhoa.

6 Arviointi

Arviointi on tärkeä osa työskentelyä. Tulosten arvioinnin lisäksi sen avulla muokataan tavoitteita ja suunnitellaan jatkotyöskentelyä. Arviointia tehdään työskentelyn kuluessa ja sen lopussa. Sitä tehdään itse ja sitä saadaan opettajilta ja luokkatovereilta. Tavoitteena on monipuolinen ja mahdollisimman yhdenmukainen arviointi.

Yhdenmukainen arviointikulttuuri

Pähkinärinteen koulussa noudatetaan arvioinnissa Vantaan perusopetuksen opetussuunnitelman periaatteita. Koulun yhdenmukainen arviointikulttuuri perustuu opettajien yhteistyöhön ja avoimeen vuoropuheluun.

Lukuvuoden alussa opettajat suunnittelevat luokka-astetiimeissä opetusta ja konkretisoivat opetussuunnitelman keskeiset tavoitteet ja kehittämiskohteet sekä sopivat oppiaineiden, oppimiskokonaisuuksien sekä käyttäytymisen ja työskentelytaitojen arvioinnin kriteereistä. Ennen lukuvuosidistuksen antamista tarkistetaan arviointikriteereiden yhdenmukaisuus.

Lukuvuoden alussa suunnitelmat ovat suuntaa antavia, sillä sekä opetus että arviointi elävät ja tarkentuvat toteutuksen edetessä. Lukuvuoden lopussa tarkastellaan tavoitteiden toteutumista.

Arviointiperusteista tiedottaminen

Arviointikriteereistä keskustellaan huoltajien kanssa vanhempainilloissa ja huoltajilla on tilaisuus kertoa mielipiteensä asiaan liittyen. Vanhempainiltoja on sekä koko koulun yhteisiä että luokkakohaisia. Oppimiskokonaisuudet esitellään lukuvuosisuunnitelmassa. Huoltajille on mahdollisuus kommentoida lukuvuosisuunnitelmaa sen suunnitteluvaiheessa.

Opettajat keskustelevat oppilaiden kanssa arviointikriteereistä usein, yleisemmin lukukauden alussa, yksityiskohtaisemmin jaksojen ja tuntien alussa. Oppilaan henkilökohtaisista oppimiseen liittyvistä asioista keskustellaan arviointikeskusteluissa ja oppimissuunnitelmapalavereissa. Näihin osallistuvat opettaja, oppilas ja huoltajat.

Monipuoliset arviointimenetelmät

Arviointia tehdään suhteessa opetussuunnitelmaan ja lapsen omiin tavoitteisiinsa. Oppilaan tulee olla selvillä oppimistehtävien tavoitteista. Osaamistaan hänen tulee voida osoittaa eri tavoin. Hyvä arviointi sisältää tietoa sekä suorituksen tasosta että oppimisprosessista.

Koulupäivän aikana oppilaat saavat suullista palautetta. Palaute on ohjaavaa, kannustavaa ja vuorovaikutteista. Sitä annetaan työskentelyn eri vaiheissa, osana työskentelyprosessia sekä yhteisöllisesti että yksilöllisesti. Palautetta antavat sekä opettaja että muut oppilaat. Opettaja antaa palautetta pedagogisena asiantuntijana, lasten kanssa realistisen ja kannustavan palautteen antamista harjoitellaan. Heille opetetaan malleja siitä, miten palautetta toisille oppilaille ja opettajille annetaan.

Monipuolinen arviointi ohjaa opettajaa näkemään oppilaan vahvuudet ja kehitettävät osa-alueet. Arvioinnin avulla opettaja suunnittelee ja korjaa opetustaan, ohjaa oppilastaan löytämään parhaat oppimistavat ja eriyttää opetusta. Arviointi myös ohjaa resurssien käyttöä eli eriyttämisen, joustavien opetusryhmien muodostamista, sekä kertoo erityisopetuksen, yksilöllisen ohjauksen ja tukiopetuksen tarpeen.

Erilaisten menetelmien monipuolista käyttöä edistävät

- opettajien välinen keskustelu ja yhteissuunnittelu
- tiimityö
- rohkaisu menetelmien ja tulosten esittelyyn
- toisten työskentelyyn tutustuminen
- ideoiden jakaminen
- täydennyskoulutuksiin osallistuminen ja hankitun tiedon jakaminen
- yhteisten työkalupakkien luominen
- mentorointi
- yhteisöllisyyden vahvistaminen

Vaihtelevat, erityyppiset oppimistehtävät tuottavat myös monipuolisesti tietoa oppilaan kyvyistä, taidoista ja harrastuneisuudesta. Arvioinnissa huomioidaan oppilaan vahvuudet, haasteet ja esim. suomen kielen taito. Oppilaan kehittymisestä ja suorituksista kerätään tietoa mm.:

- seuraamalla työskentelyprosessia
- opetus- ja kasvatuskeskusteluihin
- monipuolisin tehtävin (esitelmät, projektit, tuotokset kirjallisia, kuvallisia, liikunnallisia, musiikkia, draamaa jne.)
- erityyppisin koesuorituksin (yksilö-, pari-, ryhmämuotoiset, kirjalliset ilman lähdeaineistoa tai lähdeaineiston pohjalta, suulliset jne.)
- itsearvioinnilla
- vertaisarvioinnilla

Itsearviointi ja vertaisarviointi

On tärkeää osata arvioida omaa suoritustaan. Itsearvioinnin avulla oppija tunnistaa vahvuutensa ja henkilökohtaiset haasteensa, oppii suunnitelmallista työskentelyä ja tarkoituksenmukaisten strategioiden käyttämistä oppimistehtävissä. Itsearviointi tunti- tai jakso tavoitteen toteutumisen tarkastelun yhteydessä kannustaa vastuuseen omasta oppimisestaan. Arvioinnin tuloksen tarkastelu opettajan kanssa auttaa kehittämään itsearviointitaitoja.

Vertaisarvioinnissa oppilaat arvioivat toinen toisiaan ryhminä, pareina ja yksilöinä. Kannustavan vertaisarvioinnin antamista opetellaan ja harjoitellaan. Ikä- ja kehitystason mukaisesti toteutettu myönteisessä hengessä annettu vertaisarviointi opettaa antamaan ja vastaanottamaan positiivista palautetta ja rakentavaa kritiikkiä. Tässä taidossa harjaantunut oppija kokee sekä onnistumisen elämyksiä että osaa jatkossa tarkentaa tavoitteitaan ja parantaa suoritustaan. Onnistunut vertaisarviointi parantaa lisäksi oppilaiden välisiä suhteita.

Arviointikeskustelut

Huoltajat, opettaja ja oppilas tapaavat lukuvuosittain järjestettävissä arviointikeskusteluissa, joiden aikana huoltajilla on mm. mahdollisuus antaa palautetta ja kehittämisideoita koulun toimintaan liittyen. Lisäksi oppilaan ja huoltajan kanssa keskustellaan aina, kun oppimisen ja koulunkäynnin tuen tasossa tapahtuu muutoksia. Arviointikeskustelussa laaditaan/päivitetään oppimissuunnitelma tarvittaessa.

Arvioinnin merkitys oppijan näkökulmasta

Kannustava ja ohjaava arviointi vahvistaa oppilaan itseluottamusta ja itsetuntemusta. Oppilas oppii näkemään omat vahvuutensa ja kehitettävät osa-alueensa. Kun oppilas tietää, mitä häneltä odotetaan tai mihin hänen pitää pyrkiä, on hänen helpompi suunnata osaamistaan tavoitteen suuntaan. Laajojen tavoitteiden jakaminen osatavoitteiksi ja niissä vähän kerrassa onnistuminen vahvistaa oppilaan motivaatiota ja elämänhallinnan tunnetta.

Käyttäytymisen tavoitteet ja arviointi

Tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle

1. Yhteisten sääntöjen noudattaminen

Oppilas

- noudattaa koulun järjestyssääntöjä.
- noudattaa opettajan ja muiden aikuisten antamia ohjeita.
- antaa työrauhan itselleen ja muille.

2. Hyvät tavat käytöksessä ja puheessa

Oppilas

- käyttäytyy kunnioittavasti ja kohteliaasti muita kohtaan.
- osaa ottaa toiset huomioon, puhuu ystävällisesti, osaa selvittää riitatilanteet puhumalla, osaa käyttää sanoja kiitos ja anteeksi, odottaa vuoroaan, on avulias.
- suhtautuu positiivisesti erilaisuuteen ja monikulttuurisuuteen.
- hyväksyy toisen oppilaan sellaisena kuin tämä on pilkkaamatta ja nauramatta esim. virheille.
- ottaa kaikki mukaan.

3. Ympäristöstään huolehtiminen:

Oppilas

- huolehtii ympäristönsä siisteydestä ja korjaa jälkensä.
- ottaa vastuuta ympäristöstään myös laajemmin.
- huolehtii yhteisistä tavaroista.
- kunnioittaa luontoa ja huolehtii ympäristönsä siisteydestä myös koulurakennuksen ulkopuolella.

Käyttäytymistä arvioidaan mm. arviointikeskustelujen ja lukuvuositodistuksen yhteydessä. Käyttäytymisen arviointiin sisältyy itsearviointia.

7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Avainsanasto

YHR: Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä, Pähkinärinteessä ryhmään kuuluvat rehtori, koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja ja laaja-alainen erityisopettaja.

KOLMIPORTAINEN TUKI: Perusopetuksessa järjestettävän tuen taso määrittyy oppilaan kokonaistilanteen mukaan, ja se voi oppilaan tarpeen mukaan olla yleistä, tehostettua tai erityistä tukea.

YLEINEN TUKI: tuen lievin muoto

TEHOSTETTU TUKI

ERITYINEN TUKI: vahvin tuen muoto

OPPIMISSUUNNITELMA: Pedagoginen asiakirja, johon kirjataan oppilaan tarvitsema tuki ja tuen käytännön järjestelyt. Tehdään yleisen ja tehostetun tuen aikana.

HOJKS: Pedagoginen asiakirja, henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, johon kirjataan oppilaan tukitoimet erityisen tuen aikana.

PEDAGOGINEN ARVIO: Pedagoginen asiakirja, johon kirjataan oppilaan saaman tuen riittävyys. Tehdään siirryttäessä yleisestä tuesta tehostettuun tukeen tai tehostetusta tuesta takaisin yleiseen tukeen.

PEDAGOGINEN SELVITYS: Pedagoginen asiakirja, johon kirjataan oppilaan saama tuen riittävyys. Tehdään siirryttäessä tehostetusta tuesta erityiseen tukeen tai erityisestä tuesta takaisin tehostettuun tukeen.

NIVELVAIHE: Esim. siirryttäessä esikoulusta kouluun, alakoulusta yläkouluun. Siirtymävaiheissa tehdään tiivistä yhteistyötä, tiedonsiirtoa, lähettävän ja vastaanottavan tahon kesken.

Tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset linjaukset

Pähkinärinteen hyvinvoiva kouluyhteisö ehkäisee ongelmia aktiivisesti ja puuttuu mahdollisiin ongelmiin heti niiden varhaisessa vaiheessa. Ennalta ehkäisevä työ perustuu oppilaiden tarkoituksenmukaiseen tukemiseen, hyvinvointiin, viihtyvyyteen sekä hyvään ja turvalliseen koulupäivään.

Tärkeitä ovat

- ennaltaehkäisevä työ
- huolenaiheiden esille nostaminen
- varhainen puuttuminen
- yhteistyö kotien kanssa.

Oppilaiden hyvinvoinnin seuranta

Pähkinärinteen koulussa perusopetus on laadukasta, kun käytetään monipuolisia ja joustavia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Oppilaat saavat tarvitsemansa tuen. Uudistetut, vaihtelevat oppimisympäristöt edistävät oppilaiden mahdollisuuksia tiedon hankintaan, hallintaan, tuottamiseen ja soveltamiseen. Oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia tuetaan ja kehitetään jatkuvasti. Näin parannetaan oppilaiden hyvinvointia, minäkuva ja itsetuntoa. Itseluottamus ja usko omiin taitoihin kasvavat, elämän hallinnan ja yhteenkuuluvuuden tunne lisääntyvät.

Aikuisyhteisön valppaudella, aktiivisuudella ja yhteistyöllä pulmiin tartutaan varhaisessa vaiheessa asianmukaisin tukitoimin. Yhteistyö kotien kanssa on tiivistä ja positiivista. Pulmatilanteissa koteihin ollaan yhteydessä matalalla kynnyksellä. Koululla järjestetään yhteisöllistä toimintaa ja esim. erilaisia tapahtumia, joilla ylläpidetään luontevaa yhteyttä koteihin. Oppilaiden hyvinvointia seuraavat opettajat yhteistyössä yhteisöllisen hyvinvointiryhmän (YHR) kanssa.

Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR) seuraa oppilaiden hyvinvointia esim. tekemällä luokissa vuosittain hyvinvointikyselyjä. Oppilaskunnan edustajat käyvät YHR:n kokouksissa kertomassa toiminnastaan ja havainnoistaan, ja raportoimassa esim. Vaikuttajapäivien työskentelyn tuloksista. YHR ja vanhempainyhdistys tekevät yhteistyötä.

Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön ja tiedottamiseen liittyvät toimintatavat

Opettajien yhteistyö huoltajien kanssa on tiivistä. Yksittäisissä tiedotusluonteisissa asioissa soitetaan tai lähetetään kirjallinen viesti. Tarvittaessa huoltajat pyydetään kouluneuvotteluun pohtimaan oppilaan koulunkäyntiin liittyviä asioita. Yhteistyöhön liittyy neuvotteluja ja tarkoituksenmukaista vastuunjakoa. Tavoitteena on varmistaa se, että kaikki oppilaaseen liittyvät asiat hoidetaan asianmukaisesti. Huoltajia tiedotetaan koulutoiminnan keskeisistä yhteisistä asioista esim. Kuukausitiedotteessa.

Koulun johtajana rehtori varmistaa oppilaan tuen riittävillä rakenteellisilla ratkaisuilla. Hän huolehtii oppilaan hyvinvoinnin edistämisestä ja hänen oikeuksiensa toteutumisesta. Rehtori tekee yhteistyötä huoltajien ja sidosryhmien kanssa, jotta lapsen etu toteutuu.

Huolenaiheen ilmaantuessa

Huoli yhdestä oppilaasta:

- Opettaja tai muu koulun aikuinen keskustelee ensin lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa.
- Opettaja tai muu koulun aikuinen konsultoi (nimettömästi tai huoltajan luvalla nimellä) oppilashuollon henkilöstöä tai muuta yhteisöllisen hyvinvointiryhmän jäsentä.
- Konsultoidut yhteisöllisen hyvinvointiryhmän jäsenet pohtivat, kenelle asian hoito ensisijaisesti kuuluu ja sopivat työnjaosta.
- Tarvittaessa perustetaan tai kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä, jossa ovat mukana huoltajat, lapsi ja sovitut asiantuntijat.

Huoli luokkayhteisöstä:

- Opettaja ottaa asian puheeksi oppilashuollon henkilöstön kanssa ja tulee tarvittaessa kertomaan asiasta YHR:n kokoukseen.
- Luokan tilannetta pohditaan monialaisessa yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä.
- Sovitaan jatkotoimenpiteet, vastuuhenkilöt sekä tarvittaessa seurantalaverit.

Nivelvaiheyhteistyö

Päiväkodista kouluun siirryttäessä

Koulu tekee yhteistyötä alueen päiväkotien kanssa. Esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheen yhteistyöhön kuuluvat esim.

- Esiopetuksesta kouluun -tiedonsiirtoprosessi (EsKo)
- Sujuvasti kouluun -prosessi esikoulun aikana (kasvun ja oppimisen tuki)
- kouluun tutustumispäivä ja esikoululaisten kouluvierailut
- esikoulujen ja koulun toiminnalliset yhteistyötapaukset

Alakoulusta yläkouluun siirryttäessä

Keväällä pidetään yläkouluun siirtyvien oppilaiden osalta tiedonsiirtoneuvottelut. Luokkakohtaisissa siirtopalaverissa ovat mukana siirtyvän luokan luokanopettaja ja laaja-alainen erityisopettaja. Yläkoulusta palaveriin osallistuvat esim. erityisopettaja, rehtori tai vararehtori.

Henkilökohtaiset siirtopalaverit pidetään yläkouluun siirtyville erityisen tuen oppilaille ja tarpeen mukaan tehostetun tuen oppilaille. Henkilökohtaisissa siirtoneuvotteluissa ovat läsnä oppilas, hänen huoltajansa, lähettävän ja vastaanottavan koulun erityisluokanopettajat/luokanopettajat tai laaja-alaiset erityisopettajat. Mukana voivat olla koulukuraattori ja/tai koulupsykologi ja/tai terveydenhoitaja. Vastaanottavasta yläkoulusta voi olla mukana myös rehtori/vararehtori. Keväällä yläkoulu järjestää tuleville uusille oppilailleen tutustumispäivän.

Kolmiportainen tuki

Yleinen tuki

Jokainen oppilas on oikeutettu tarvitsemaansa tukeen ja ohjaukseen koulupäiviensä aikana. Opettaja vastaa opetusryhmänsä oppilaista. Opetuksessa hän ottaa huomioon oppilaiden lähtökohdat ja tarpeet. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omat voimavaransa, vahvuutensa ja henkilökohtaiset kehittämistarpeensa.

Käytössä ovat mm.

- eriyttäminen
- joustavat opetusryhmät
- tuntien palkitus
- tukiopetus
- osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikaista erityisopetusta voi saada jaksoittain, esim. oppimisessa, työskentelytaidoissa, keskittymisessä tai sosiaalisissa taidoissa. Osa-aikaisen erityisopetuksen kynnys on matala, se on luonteva osa koulupäivää. Lapsia kasvatetaan siihen, että koulupäivät ovat vaihtelevia, niihin kuuluu erilaisia ryhmittelyjä, useita aikuisia, erityyppisiä tehtäviä ja työtapoja.

Oppimissuunnitelma

Kun huomataan lisätuen tarve, on opettaja yhteydessä huoltajiin. Keskustelu huoltajien kanssa antaa kodin näkökulman lapsen tilanteeseen. Oppilaalle laaditaan tarvittaessa oppimissuunnitelma. Suunnitelma tehdään yhdessä huoltajien, luokanopettajan ja erityisopettajan tai tarvittaessa yhteisöllisen hyvinvointiryhmän jäsenen kanssa. Oppimissuunnitelmaan kirjataan huoltajien kanssa sovitut oppimiseen liittyvät pedagogiset asiat. Suunnitelman toteutumista seurataan sovituin aikavälein.

Oppimissuunnitelma voidaan siirtää päivitettäväksi tarvittaessa, jos oppilaan tilanne kohentuu niin, ettei jatkuvaa kirjallista seurantaa tarvita. Tästä tehdään merkintä oppimissuunnitelmaan.

Tehostettu tuki

Yleinen tuki ei oppilaalle enää riitä, kun hän tarvitsee säännöllistä, pitkäkestoista, monimuotoista tai –alaista tukea. Tukea on tehostettava. Opettajat laativat yhdessä huoltajien ja mahdollisten muiden asiantuntijoiden kanssa oppilaalle pedagogisen arvion. Pedagogiseen arvioon kirjataan oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne, erityistarpeet, tuen tehostamisen tarve ja toimenpiteet tuen toteuttamiseen.

Luokanopettaja ja erityisopettaja suunnittelevat opetuksen niin, että oppilaan tarvitsema tehostettu tuki toteutuu. Oppilaan on tehostetussa tuessa mahdollisuus saada kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta. Tehostetussa tuessa oppimääriä ei voida yksilöllistää.

Tehostetun tuen oppimissuunnitelmaan kirjataan kaikki oppilaan koulunkäynnin järjestelyyn liittyvät tukitoimet ja toteutustavat. Oppimissuunnitelma arvioidaan ja tarkistetaan sovituin aikavälein vähintään kerran lukuvuodessa. Tarvittaessa oppimissuunnitelman perustamisessa tai päivittämisessä on mukana asiantuntijoita, joiden lausunnoilla on merkitystä oppilaan opetuksen järjestämiseen.

Jos tehostetun tuen tarve vähenee niin, ettei tehostettua tukea enää tarvita, tuki puretaan pedagogisella arviolla, joka käsitellään monialaisesti oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Pedagogisen arvion laativat samat asiantuntijat kuin tuen aloittamisessa. Monialaisen oppilashuollon kertomus -asiakirjat työstetään samalla tavalla kuin yleisessä tuessa.

Erityinen tuki

Oppilaalle voidaan hakea erityisen tuen päätöstä, jos hän ei saamastaan tehostetusta tuesta huolimatta saavuta riittävästi asetettuja tavoitteita. Erityisen tuen hakemista varten laaditaan pedagoginen selvitys. Sen tekee opettaja yhdessä huoltajien ja tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Erityisen tuen hakemukseen liittyy huoltajien kuuleminen, jossa selvitetään erityisen tuen järjestämiseen liittyviä yksityiskohtia. Rehtori vastaa erityisen tuen valmistelusta ja huoltajan kuulemisesta.

Pedagogiseen selvitykseen kirjataan oppilaan saama

- tehostetun tuen laatu- ja määrä
- tuen vaikutus
- pedagogiset järjestelyt
- oppimisympäristöön liittyvät järjestelyt
- oppilashuoltoon liittyvä tukimuodot
- muut tukijärjestelyt

Erityisen tuen päätös on määräaikainen hallinnollinen päätös. Sen tekee aluepäällikkö. Ennen määräajan umpeutumista tarkistetaan erityisen tuen päätöksen tarpeellisuus. Tuen jatkamista arvioidaan toisella ja kuudennella luokalla sekä tarvittaessa. Jos oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, se kirjataan monialaisesti käsiteltyyn pedagogiseen selvitykseen. Pedagogisen selvityksen perusteella aluepäällikkö tekee viranhaltijapäätöksen erityisen tuen lopettamisesta ja sen muuttamisesta tehostetuksi tueksi.

Erityisen tuen päätöksen saaneelle oppilaalle laaditaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Laadinnassa käytetään apuna mm. pedagogista selvitystä ja mahdollisia asiantuntijalausuntoja. HOJKSiin (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma) kirjataan kaikki oppilaan koulunkäyntiin liittyvät asiat:

- sisällöt
- tavoitteet, esim. opiskelun erityiset painoalueet
- seuranta
- arviointi
- pedagogiset ratkaisut
- muut tukimuodot

HOJKSin laativat yhteistyössä oppilas, asianomaiset opettajat, huoltajat ja mahdolliset asiantuntijat. Opettajat vastaavat HOJKSin kirjoittamisesta ja allekirjoitetun version asianmukaisesta säilyttämisestä koulussa.

Pähkinärinteen koulussa oppilaan erityinen tuki voidaan järjestää esim.

- integroituneena yleisopetuksen luokkaan osa-aikaisen erityisopetuksen tuella

- integroituneena yleisopetuksen luokkaan osa-aikaisen erityisopetuksen tuella, lisäksi osittain erityisopettajan pienryhmän/erityisryhmän tuella
- kokonaan pienryhmässä/erityisryhmässä osa-aikaisen erityisopetuksen piirissä, lisäksi integraatiota yleisopetuksen/osa-aikaisen erityisopetuksen ryhmään joissain oppiaineissa/toiminnoissa
- kokonaan pienryhmässä/erityisryhmässä, osa-aikaisen tuen piirissä

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen

Oppiaineen oppimääriä voidaan yksilöllistää, jos oppilas ei tuesta huolimatta selviydy oppiaineen keskeisistä painoalueista. Oppimäärien yksilöllistämisestä laaditaan pedagoginen selvitys. Hallinnollisen päätöksen asiasta tekee perusopetuksen aluepäällikkö. Yksilöllistetyn oppiaineineen oppimäärän sisältö, tavoitteet, arviointi ja toteutussuunnitelmat kirjataan HOJKSiin.

Yksilöllistämisen perusteiksi eivät riitä esim. kieli- tai kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskeluteknikka, oppilasta tuetaan näissä tilanteissa muilla keinoilla.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee, että

- oppilaan oppimiselle asetettava tavoitetaso määritellään hänen omien edellytystensä mukaiseksi, riittävän haasteellisesti.
- siitä voi olla vaikutuksia jatko-opintoihin.
- arvioinnissa ko.oppiaine varustetaan tähdellä (*) ja todistuksen lisätietoja –kohtaan tulee maininta, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Monialainen asiantuntijaryhmä ja oppilashuollon kertomus

Jos oppilaan tuen tarpeen kartoitukseen tarvitaan huoltajien lisäksi esim. koulupsykologia, koulukuraattoria tai kouluterveydenhoitajaa, kutsutaan koolle on Monialainen asiantuntijaryhmä. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumisesta laaditaan oppilashuollon kertomus. Samassa palaverissa voidaan laatia sekä oppimissuunnitelma (pedagogiset asiat) että oppilashuollon kertomus (oppilashuollolliset asiat).

Pedagogisten asiakirjojen laadinnan työnjako

- Oppimissuunnitelman laadinnasta ja kirjoittamisesta vastaa luokanopettaja yhdessä laaja-alaisen erityisopettajan kanssa.
- HOJKSin laadinnasta ja kirjoittamisesta vastaa luokanopettaja/erityisluokanopettaja yhdessä laaja-alaisen erityisopettajan kanssa.
- Pedagogisen arvion ja selvityksen laadinnasta ja kirjoittamisesta vastaavat luokanopettaja/erityisluokanopettaja ja laaja-alainen erityisopettaja.

Tuen jakaantuminen kolmiportaisessa tuessa esim.

	Yleinen tuki	Tehostettu tuki	Erityinen tuki
Kirjaaminen	tarvittaessa oppimissuunnitelma	oppimissuunnitelma (OPSU)	HOJKS

Eriyttäminen	- joustavat opetusjärjestelyt - palkkiryhmät	- joustavat opetusjärjestelyt - palkkiryhmät - tehtävien räätälöinti laatu/määrä opsun mukaan	- joustavat opetusjärjestelyt - palkkiryhmät - tehtävien räätälöinti laatu/määrä HOJKSin mukaan
Läksyt	läksyparkki	- läksyparkki - räätälöidyt läksyt - yksilölliset läksyjärjestelyt opsun mukaan	- läksyparkki - räätälöidyt läksyt - yksilölliset läksyt - yksilölliset läksyjärjestelyt HOJKSin mukaan
Tukiopetus	- tilapäistä, suunnitelmallista - ennakoivaa	- suunnitelmallista, säännöllistä, ennakoivaa - opsun mukaan	- painopistealueisiin kohdistuvaa - perusasioihin keskittyvää HOJKSin mukaan
Oppimateriaalit/välineet	- yleisopetuksen materiaalit - yleisopetuksen mukaiset eriyttävät materiaalit - tarvittaessa havainnolliset konkreettiset oppimisvälineet	- yleisopetuksen materiaalit - yleisopetuksen mukaiset eriyttävät materiaalit esim. e-kirja - havainnolliset konkreettiset oppimisvälineet - äänikirjat - opsun mukaan	HOJKSin mukaan tarvittaessa eriyttävät ja yksilölliset oppimateriaalit ja -välineet
Kokeet/näytöt	- tarvittaessa lisäaikaa - koe osissa, aikuisen lukemana - monipuolinen näyttö	- tarvittaessa lisäaikaa, - koe osissa, aikuisen lukemana, aikuisen kirjaamana, suullisesti, kahden kesken aikuisen kanssa, perusasioihin keskittyen - monipuolinen näyttö	- tarvittaessa lisäaikaa, - koe osissa, aikuisen lukemana, aikuisen kirjaamana, suullisesti, kahden kesken aikuisen kanssa - monipuolinen/ -kanavainen näyttö - HOJKSiin kirjatun arviointisuunnitelman mukaisesti
Avustajapalvelut	tilapäisesti yhteisöllisesti	tilapäisesti	avustajan tuki pienryhmissä kohdistetaan tarkoituksenmukaisella tavalla

Erityisopetus	• osa-aikaista ja jaksoittaista • tilapäistä esim. lapsi tilapäisesti tarvitsee pienempää ryhmää/rauhaa opiskelussaan • pienryhmäopetusta esim. lukima-opetusjaksoja • samanaikaisopetusta luokassa	• osa-aikaista säännöllistä ja suunnitelmallista • tilapäistä esim. lapsi tilapäisesti tarvitsee pienempää ryhmää/rauhaa opiskelussaan • samanaikaisopetusta, pienryhmäopetusta tai yksilöopetusta • osa oppiaineista voidaan opiskella kokonaan pienryhmässä esim. kun oppiaine on palkitettu	• kokonaan erityisopettajan pienryhmässä ja/tai • osa-aikaista täsmäopetusta, säännöllistä ja suunnitelmallista • yksilöllistetyt oppiaineet eo:n opetuksessa • HOJKSin kirjauksen mukaan
Muita tukimuotoja esim.	• strukturoitu opetus • kuvallinen päivä- ja toimintajärjestys • toiminnanohjauskortit • aktiivisyys • nystyräpallo • tehtävien pilkkominen osiin • henkilökohtaiset urakat • time timer • erilaiset palkkio- ja seuranta järjestelmät • sähköiset oppimisvälineet ja -alustat • pelillisuus • oppimistyylin, -paikan ja -kokonaisuuden valinnaisuus		

Perusopetuslaissa säädetty tukimuodot

Opettajien välinen yhteistyö

Samalla luokka-asteella olevia oppilaita ryhmitellään eri oppiaineissa joustavasti. Yksittäiset oppilaat voivat opiskella jonkin oppiaineen väliaikaisesti/jaksoittain toisen luokan oppilaiden kanssa. Lukujärjestyksiin on järjestetty ns. palkkitunteja, jolloin koko luokka-asteella on samaan aikaan saman aineen oppitunti. Näillä tunneilla oppilaat voidaan jakaa ryhmiin esim. taitotason tai oppimistyylien mukaan. Joustava ryhmittely toisaalta ehkäisee jo ennalta oppimisvaikeuksia, toisaalta antaa mahdollisuuden tarjota riittäviä haasteita nopeasti eteneville.

Pähkinärinteen koulussa opettajat tekevät laaja-alaista yhteistyötä oppilaiden pulmatilanteiden ratkaisussa. Oppilas voi väliaikaisesti opiskella rinnakkaisluokassa tai jonkun muun luokka-asteen luokassa, jos hänen kohdallaan tarvitaan aikaa jonkun oman tai luokan sosiaalisen tilanteen tai pedagogisen tilanteen selvittämiseen. Päätökset näistä opiskelupaikan vaihdoksista tekee rehtori. Hän keskustelee asiasta oppilaan, huoltajien, opettajan ja asiaan liittyvien oppilashuollon henkilöiden kanssa.

Luokan- ja erityisluokanopettaja vastaavat laaja-alaisen erityisopettajan kanssa yhdessä vastuullaan olevien oppilaidensa pedagogisista asiakirjoista, pedagogisen tuen järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista.

Osa-aikainen erityisopetus

Oppilas voi osallistua osa-aikaiseen erityisopetukseen kaikilla tuen tasoilla, kun opettajat, huoltajat tai oppilas itse ovat huolissaan oppimisen edistymisestä. Erityisluokilla olevia oppilaita integroidaan laaja-alaisen erityisopettajan pienryhmiin, joissa opiskelee oppilaita yleisopetuksen ryhmistä. Yleisopetukseen integroidut erityisen tuen oppilaat ovat laaja-alaisen erityisopettajan tuen piirissä. Laaja-alaiset erityisopettajat toimivat samanaikaisopettajina tai antavat osa-aikaista erityisopetusta pienryhmässä tai yksilöllisesti. Lisäksi he tekevät myös seulontoja ja testauksia tuen tarpeen arviointia varten. Yleisopetuksen ryhmässä opiskeleva oppilas, jolla on erityisen tuen päätös, on osa-aikaisen erityisopettajan tuen piirissä tarvitsemissaan oppiaineissa tai muissa asioissa.

Tukiopetus

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada tarvittaessa tukiopetusta. Tukiopetusta voi antaa oma luokanopettaja tai joku muu opettaja keskitetysti. Tukiopetus liittyy ensisijaisesti oppiaineisiin, mutta sen puitteissa voidaan myös harjoitella esim. tunnetaitoja tai sosiaalisia taitoja. Tukiopetusta voidaan järjestää samanaikaisopetuksena tai oppituntien ulkopuolella.

Avustaja- ja tulkitsemispalvelut

Koulut saavat oppilasmäärään pohjautuvan resurssin avustajapalveluiden järjestämiseen. Tässä resurssissa huomioidaan myös koulussa opiskelevat oppilaat, joiden avustajapalvelun tarpeen katsotaan vammasta tai sairaudesta johtuen olevan erityisen suuri. Avustajapalveluiden tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon oppilaan oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin tukitoimien kokonaisuus. Rehtori päättää avustajapalveluiden kohdentumisesta koulun sisällä konsultoituaan opetus- ja oppilashuollon henkilöstöä. Oppilaalle turvataan hänen tarvitsemansa tulkitsemispalvelut koulupäivän aikana.

Apuvälineet

Oppilas on oikeutettu saamaan opetukseen osallistumisen kannalta välttämättömät apuvälineet. Apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai oppimisen erityistarpeisiin.

Ryhmämuotoinen tuki

Oppilaan opiskelu järjestetään pienemmässä oppilasryhmässä oppilaan omassa lähikoulussa tai kaupunkitasoisessa erityisryhmässä erityisopettajan johdolla silloin kun hänen tuen tarpeensa tätä edellyttää. Lähikouluissa ryhmämuotoista tukea tarjotaan osa-aikaisen / kokoaikaisen erityisryhmän tai integraatioryhmän muodossa.

8 Oppilashuolto

Toimiva oppilashuolto on tärkeää, kun tavoitteena on oppilaiden hyvinvointi ja varhainen puuttuminen ongelmatilanteisiin. Oppilashuolto on monialaista yhteistyötä jota tehdään sekä koulussa että koulun ulkopuolisten terveys- ja sosiaalialan ammattilaisten kanssa. Lähikouluperiaatteen soveltaminen lisää oppilashuollon merkitystä. Oppilashuollon toimijoita ovat kuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja ja

koululääkäri. Vuosittain täydennetään lukuvuosisuunnitelma, koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma ja hyvinvointikansio.

Oppilashuolto kolmiportaisessa tuessa esim.

	Yleinen tuki	Tehostettu tuki	Erityinen tuki
Kouluterveydenhoitaja	- Järjestää vuosittaiset terveystarkastukset oppilaille. - Tarvittaessa antaa luokkakohtaista terveysneuvontaa yhteistyössä opettajan/muiden toimijoiden kanssa. - Tarvittaessa konsultoi oppilaan terveydellisissä asioissa. - Tarvittaessa antaa oppilaille yksilöllistä terveysneuvontaa.	- Järjestää vuosittaiset terveystarkastukset. - Tarvittaessa voi konsultoida, pyytää mukaan palaveriin oppilaan terveydellisen pulman/sairauden ollessa keskeisessä asemassa opsun laadinnassa. - Tarvittaessa oppimiseen vaikuttavien kuulon ja näön seulonta.	- Järjestää vuosittaiset terveystarkastukset. - Tarvittaessa konsultoi terveydellisissä asioissa. - Tarvittaessa ohjaus/tukikäynnit terveydellisissä asioissa. - Tarvittaessa osallistuu palaveriin.
Koulukuraattori	- Konsultoi tukitoimien suunnittelussa. - Tukee opettajaa kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. - Toimii asiantuntijan esim. lastensuojelullisiin huoliin liittyvissä kysymyksissä. - Toimii kouluyhteisössä esim. luokkaseuranta, ryhmätykset opettajan työparina. - On mukana vanhempainilloissa ja koulun avoimissa tilaisuuksissa mahdollisuuksien mukaan.	- Konsultoi ja osallistuu tukitoimien suunnitteluun esim. oppilasryhmien muodostaminen, ryhmän rauhoittaminen. - Kokoa ja aktivoi verkoston oppilaan asioissa. - Tekee oppilaan tilannearvion ja järjestää oppilaan tukikäynnit kuraattorille. - Tukee vanhemmuutta, järjestää vanhempien tapaamiset ja käy vuoropuhelua heidän kanssaan. - Tekee moniammatillista yhteistyötä tuen tarpeen arvioinnissa. - Järjestää oppilaalle tukitoimia esim. tukihenkilö,	- Tekee tiivistä yhteistyötä kodin ja lähiverkon kanssa. - Järjestää tukikäynnit oppilaalle. - Järjestää tukitoimia koulussa ja vapaa-ajalla (viranomaisyhteistyö) - Palveluohjaus esim. terveydenhuolto, lastensuojelu - Seuraa ja arvioi tukitoimien riittävyyttä. - Työskentelee luokkatasolla opettajan kanssa yhdessä esim. luokkaprojektit, ryhmätykset, - Työskentelee koulun ulkopuolisen tahon

		harrastustoimintaan ohjaaminen. • Ohjaa esim. terveydenhuoltoon, lastensuojeluun. • Työskentelee luokkatasolla opettajan kanssa työparina esim.ryhmätykset, luokkaprojektit.	kanssa esim. teemaryhmät, kuntouttavat ryhmät
Koulupsykologi	• Konsultoi tukitoimien suunnittelussa. • Tukee opettajaa koulun ja kodin välisessä yhteistyössä. • On mukana vanhempainilloissa mahdollisuuksien mukaan. • Toimii asiantuntijana lapsen psyykkisen kehitykseen liittyvissä yleisissä asioissa.	• Konsultoi ja osallistuu koulun tukitoimien suunnitteluun. • Osallistuu tarvittaessa opsin laatimiseen. • Järjestää oppilaiden tukikäynnit ja vanhempien tapaamiset. • Tekee moniammatillista yhteistyötä erityisen tuen tarpeen arvioinnissa. • Tekee tarvittaessa psykologin tutkimukset osana pedagogista selvitystä. • Tekee verkostotyötä. • Tekee luokkatason työtä (esim. ryhmät, luokkaprojektit, opettajan konsultointi) • Arvioi ja seuraa tukitoimien riittävyyttä.	• Konsultoi HOJKS:n laadinnassa. • Osallistuu tarvittaessa HOJKS-neuvotteluihin. • Järjestää oppilaalle koulupsykologin tukikäynnit • Tekee verkostotyötä. • Tekee tarvittavat seurantatutkimukset. • Tekee luokkatason työtä (esim. ryhmät, luokkaprojektit, opettajan konsultointi)

9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Pähkinärinteen koulu on jo pitkään ollut monikielinen ja -kulttuurinen yhteisö, jossa erilaiset identiteetit, kielet ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Toimintakulttuuria, joka perustuu yksilöiden ja ryhmien väliseen ymmärrykseen ja kunnioitukseen, ylläpidetään ja kehitetään. Samalla varmistetaan se, että kaikki kokevat olevansa yhteisön aktiivisia jäseniä.

Oppilaiden äidinkielet koulun arjessa

Erilaisten kulttuurien tuntemus ja useamman kielen hallinta ovat arvokasta henkistä pääomaa. Oppilas saa olla ylpeä äidinkielestään. Oman äidinkielen opetukseen koulussa osallistuvat oppilaat käyttävät äidinkieltään ja kehittävät kielitaitoaan myös opiskeluvälineinä.

Suomenkielisten oppilaiden kiinnostusta kouluyhteisön muita kieliä ja kulttuureja kohtaan lisätään. Käytännön kokemuksia tuodaan oppikursseihin yhteistyössä äidinkielten opettajien ja esimerkiksi oppilaiden vanhempien kanssa. Vastaanottavassa ja arvostavassa ilmapiirissä eri kulttuureihin liittyvät teemapäivät onnistuvat. Huoltajien kanssa asioidessa käytetään tarvittaessa tulkkia.

Kielitietoinen opetus ja opiskelu

Kielitietoisuuden merkitys korostuu monikielisessä toimintaympäristössä. Opettajilla pitää olla riittävästi tietoa siitä, mitä käytännössä tarkoittaa se, että jokainen opettaja on myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja ja kielellinen malli. Lisäksi tarvitaan toimintamalleja ja harjoitusta kielitietoisuuden opetuksen järjestämiseen. Täydennyskoulutus vastaa tähän tarpeeseen.

Monipuolisten kielenkäyttötapojen avulla otetaan haltuun sekä opiskeltava ilmiö, että siihen liittyvien keskeisten käsitteiden sisältö ja kullekin oppiaineelle tyypillinen kirjallinen ilmaisu. Opiskelussa kirjoitetun kielen osuus on korostunut. Puhutun kielen osuutta lisäävät erilaiset havainnollistamistavat, monipuolinen välineiden käyttö, oppilaskeskeiset menetelmät, keskustelu ja sanallinen mallintaminen. Huomiota kiinnitetään myös käsiteltäviin asioihin liittyvään sanastoon ja käsitteisiin sekä niiden välisiin suhteisiin.

Valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyviin oppilaisiin liittyvät järjestelyt

Rehtori

- kartoittaa oppilaan tilanteen pedagogisten asiakirjojen pohjalta
- huolehtii tiedonsiirrosta valmistavasta luokasta (mahdolliset ongelmat ja niiden todennäköiset syyt esimerkiksi pelkästään puutteellinen kielitaito vai mahdollinen erityinen oppimisvaikeus)
- tekee alustavan luokkasijoituksen
 - o pohditaan yhdessä haittoja ja hyötyjä ikätasosta poikkeavan sijoituksen yhteydessä, painotetaanko osaamisen tasoa vai oman ikäryhmän vertaistukea esim. kielelliselle kehitykselle

Laaja-alaiset erityisopettajat ja S2-opettaja

- Laaja-alaiset erityisopettajat kartoittavat oppilaan kouluhistoriaa, tietoja ja taitoja yhteistyössä S2-opettajan, mahdollisen kotikielen opettajan ja luokanopettajan kanssa.
- S2-opettaja kartoittaa oppilaan kielitaitoa.

Lopullinen luokkasijoitus tehdään tämän jälkeen, kun opettajia ja huoltajia on kuultu. Luokkasijoitusta voidaan vaihtaa tarpeen mukaan myös myöhemmin.

Muita toimenpiteitä mm.

- opettaja tapaa huoltajat mahdollisimman nopeasti
- opetuksen eriyttäminen taitojen arvioinnin pohjalta
- aktiivinen ryhmäyttäminen luokkaan

Liitteet

Liite 1

Pähkinärinteen koulun opetussuunnitelmatyöryhmät

Koulukohtainen opetussuunnitelma

Syyslukukausi 2014: Anu Gubis, Anna Kihlström, Tarja Malmi-Raike, Irma Väyrynen

Kevätlukukausi 2015: Anna Kihlström, Tarja Malmi-Raike, Marja Tervaniemi, Irma Väyrynen

Syyslukukausi 2015: Anna Kihlström, Tarja Malmi-Raike, Marja Tervaniemi (20.11.2015 asti), Irma Väyrynen

Kevätlukukausi 2016: Anna Hynninen, Tarja Malmi-Raike, Johanna Raiskio, Irma Väyrynen

Vantaan kaupungin oppiainekohtaiset työryhmät:

Syyslukukaudesta 2014 alkaen: Marja Tamminen (äidinkieli ja kirjallisuus), Virva Tossavainen (luonnontieteet)

Liite 2

Hyvä ja turvallinen koulupäivä, opettajien työskentelyn ohje ja keskustelun tulos

Aihe: Hyvä ja turvallinen koulupäivä

Tehtävä opettajille:

Kuvatkaa sitä millainen on hyvä ja turvallinen koulupäivä? Mistä hyvä koulupäivä koostuu? Välitunnit tulee huomioida tärkeänä koulupäivän osana.

Hyvään koulupäivään kuuluvat

Opiskeluun liittyvät seikat

- yhteissuunnittelu, yhdessä tekeminen
- valinnan mahdollisuus (kielet, vapaavalintaiset kurssit, työtavat)
- monipuoliset työtavat (esim. itsenäinen työskentely, ryhmätyöt, toiminnalliset elementit, tietotekniikan hyödyntäminen)
- työrauhaan liittyvät asiat
- oppisisältöjen mielenkiintoisuus

Välitunnit ja koulumatka

- oppilaiden toisilleen järjestämä välituntitoiminta
- lelut ja välineet käytössä
- välituntialueen vaihtelevat ympäristöt
- turvallisuus koulumatkoilla

Ilmapiiri ja viihtyisyys

- sääntöjen sopiminen yhdessä
- kannustus ja myönteinen palaute opettajalta
- hyvä ryhmähenki luokassa
- kuulluksi tuleminen ja toisten huomioiminen
- muiden ihmisten henkisen ja fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen
- toisten omaisuuden kunnioittaminen
- rauhallinen ja miellyttävä ruokailu
- viihtyisät luokkatilat
- mukavat kerhot
- sopiva, kiireetön työtahti

Yhteistyö

- kummioppilastoiminta
- ilmapiiri, jossa apua tarjoavat sekä aikuiset että muut oppilaat

Liite 3

Hyvä ja turvallinen koulupäivä, tiedonkeruu oppilailta ja näiden huoltajilta

Keväällä 2015 vanhempia pyydettiin mukaan keskusteluun kertomaan siitä millainen heidän mielestään on hyvä ja turvallinen koulupäivä. Ensin asiaa pohtivat opettajat. Pohdinnan tuloksena syntyi aiheesta kysely sekä oppilaille että heidän huoltajilleen. Kysymykset liittyivät opiskeluun, koulun ilmapiiriin ja viihtyisyyteen, välitunteihin, koulumatkaan ja yhteistyöhön. Lopuksi oli mahdollisuus vapaamuotoiseen kommentointiin.

Oppilaiden mielestä tärkeimpiä asioita olivat koulun ilmapiiri ja viihtyvyys, ja niihin liittyvät *yhteisesti sovitut säännöt, kannustus ja hyvä ryhmähenki omassa luokassa, toisten huomioiminen, aikuiset auttavat selvittämään riitoja sekä kunnioitetaan toisia ja toisten tavaroita*. Lisäksi tärkeinä pidettiin avun saamista opettajalta, muiden oppilaiden antamaa tukea ja turvallista koulumatkaa. Lisäksi mainittiin hyvä kouluruoka, hyvät opiskeluvälineet ja läksyjen kohtuullinen määrä. Monet toivoivat koulupäivään lisää liikuntaa.

Vanhempien vastauksissa korostuivat yhteistyön merkitys, sekä opettajan ja muiden oppilaiden tuki ja kannustus. Lisäksi huoltajat pitivät aikuisten läsnäoloa ja valvontaa tärkeinä, koska ne ehkäisivät kiusaamista. Tärkeinä pidettiin myös monipuolisia opetusmenetelmiä ja mielenkiintoisia oppisisältöjä. Huoltajat nostivat esiin myös erilaiset oppijat ja heidän yksilöllisten tarpeidensa huomioimisen (Liite 4).

Kyselylomake ja sen ohjeistus

Ohje oppilaille:

”Mieti ovatko seuraavat hyvään koulupäivään liittyvät asiat sinulle ei ollenkaan tärkeitä/tärkeitä/todella tärkeitä?” Alkuopetuksen ensimmäisen ja toisen luokan oppilaiden kanssa tehtävä tehtiin yhdessä. Vanhemmat oppilaat vastasivat kyselyyn itsenäisesti.

Ohje huoltajille, Wilma-viestin saatekirje:

”Hei kotiväki!

Teemme opetussuunnitelmatyötä, johon toivomme teidän mielipiteitänne Hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Olemme opettajien kesken koonneet alla olevien otsikoiden alle hyvään koulupäivään kuuluvia asioita ja kysyneet myös lasten mielipiteitä. Ympyröikää jokaisen otsikon alta mielestänne kolme tärkeintä hyvään koulupäivään liittyvää asiaa.”

HYVÄ JA TURVALLINEN KOULUPÄIVÄ

Nimi:
Luokka:

Ympyröi jokaisen kysymyksen oikealta puolelta numero, joka vastaa parhaiten mielipidettäsi asian tärkeydestä.
Käytä taulukon ylärivillä olevaa asteikkoa.

Opiskelu	Tärkeys		
	Ei lainkaan tärkeä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä
1. Mielenkiintoisia aiheita tunnilla	1	2	3
2. Työrauha	1	2	3
3. Yhdessä suunnittelu ja tekeminen	1	2	3
4. Erilaisia työtapoja oppia, esim. itsenäinen työ, ryhmätyö, tietokone, tablet, toiminnallista ym.	1	2	3
5. Mahdollisuus valita työtapa	1	2	3
6. Valinnaisuus (kielet, VaVa)	1	2	3
7. Saa tarvittaessa apua opettajalta	1	2	3
8. Saa tarvittaessa apua luokkakavereilta	1	2	3

Koulun ilmapiiri ja viihtyisyys	Tärkeys		
	Ei lainkaan tärkeä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä
9. Yhteisesti sovitut säännöt	1	2	3

10. Kannustus ja myönteinen palaute opettajalta	1	2	3
11. Kannustus ja hyvä ryhmähenki omassa luokassa	1	2	3
12. Kuulluksi tuleminen	1	2	3
13. Toisten huomioiminen	1	2	3
14. Aikuiset auttavat selvittämään riitoja	1	2	3
15. Kunnioitetaan toisia ja toisten tavaroita	1	2	3
16. Rauhallinen ja miellyttävä ruokailu	1	2	3
17. Viihtyisät luokkatilat	1	2	3
18. Mukavat kerhot	1	2	3
19. Sopiva työtahti, ei kiirettä	1	2	3

Välitunnit ja koulumatka	Tärkeys		
	Ei lainkaan tärkeä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä
20. Välikärit leikittämässä välitunneilla	1	2	3
21. Välikärit yhteisessä käytössä	1	2	3
22. Monipuolinen välituntialue	1	2	3
23. Pääsee kentälle pelaamaan	1	2	3
24. Turvallinen koulumatka	1	2	3
25. Voi kulkea koulumatkan kaverin kanssa	1	2	3

Yhteistyö	Tärkeys		
	Ei lainkaan tärkeä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä
26. Kummitoiminta	1	2	3
27. Mahdollisuus puhua opettajan kanssa ongelmista	1	2	3
28. Luokkakavereiden tuki	1	2	3
29. Monta tuttua aikuista koulussa	1	2	3
30. Tiedonkulku kodin ja koulun välillä	1	2	3

Mitä muuta hyvään koulupäivään kuuluu?	Tärkeys		
	Ei lainkaan tärkeä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä
	1	2	3
	1	2	3
	1	2	3

	1	2	3
	1	2	3

Liite 4

Oppilaille ja heidän huoltajilleen tehdyn kyselyn tulosten koonti

Tulokset

Aiheet: opiskelu, koulun ilmapiiri ja viihtyisyys, välitunnit ja koulumatka, yhteistyö

1 = Mielenkiintoisia aiheita tunnilla, 1 = Yhteisesti sovitut säännöt, 1 = Välkärit leikittämässä välitunneilla, 1 = Kummitoiminta

2 = Työrauha, 2 = Kannustus ja myönteinen palaute opettajalta, 2 = Välkäleluja yhteisessä käytössä, 2 = Mahdollisuus puhua opettajan kanssa ongelmista

3 = Yhdessä suunnittelu ja tekeminen, 3 = Kannustus ja hyvä ryhmähenki omassa luokassa, 3 = Monipuolinen välituntialue, 3 = Luokkakavereiden tuki

4 = Erilaisia työtapoja oppia (esim. itsenäinen työ ryhmätyö tablet toiminnallista), 4 = Kuulluksi tuleminen, 4 = Pääsee kentälle pelaamaan, 4 = Monta tuttua aikuista koulussa

5 = Mahdollisuus valita työtapaa, 5 = Toisten huomioiminen, 5 = Turvallinen koulumatka, 5 = Tiedonkulku kodin ja koulun välillä

6 = Valinnaisuus (kielet VaVa), 6 = Aikuiset auttavat selvittämään riitoja, 6 = Voi kulkea koulumatkan kaverin kanssa,

7 = Saa tarvittaessa apua opettajalta, 7 = Kunnioitetaan toisia ja toisten tavaroita,

8 = Saa tarvittaessa apua luokkakavereilta, 8 = Rauhallinen ja miellyttävä ruokailu,

9 = Viihtyisät luokkatilat,

10 = Mukavat kerhot,

11 = Sopiva työtahti ei kiirettä,

6. Mitä muuta hyvään koulupäivään kuuluu? Vanhempien kommentteja:

- ”Pähkinärinteen koulu tuntuu meistä vanhemmista hyvälle paikalle lapsen opiskeluun. Monipuolisia ja ajankohtaisia opetusmenetelmiä jne.. ja apua saa pikaisesti, jos ei jotain osaa :)
- Välitunneilla olisi turvallisempaa vielä, jos kuljetusautot ajoittaisivat pihaanajot oppituntien ajaksi. Kuuntelen välillä lapseni kertomuksia, kun joku juoksi auton ali tai oli takana, kun auto oli lähdössä tai pallo jäi auton alle. Tuntuu olevan aika yleistä, että autot tulevat pihaan välkien aikana.

- Tärkeää olisi, että opettaja olisi oikeasti läsnä tunneilla, kiertelisi luokassa, tarkistelisi tehtäviä, eikä esim. koneen äärellä uppoutuneena. Myös oppilaiden mielipiteiden kuunteleminen ja huomioiminen on tärkeää.
- Kohtaan 2 kuuluvat toki myös kannustus ja myönteinen palaute opelta, kuulluksi tuleminen, toisten kunnioitus, aikuisten apu riitatilanteissa.. Vaikea valita! Tässä yhteydessä heitän ilmoille toiveen, että koulu haastaisi oppimaan ja antaisi valmiuksia opiskeluun - myös niille oppilaille, joille kaikki tuntuu "helpolta". Hyvä koulupäivä pitää yllä mielenkiintoa oppimiseen ja tiedon hankkimiseen, ja teettää työtä! :) Jos peruskoulusta saa yli ysin todistuksen lukematta, todennäköisesti ei koskaan opi opiskelemaan. Näin on käynyt meidän suvussa jo parin sukupolven ajan. Mitä pidemmälle on opiskellut sitä hankalampaa on ollut pärjätä pelkällä lukemisella. Kun opiskelemista ei tarvinnut koskaan opetella, sitä on yliopistossa jo todella vaikea oppia. :)
- Riittävä ja tehokas välituntivalvonta, uhkaavien tilanteiden havaitsemiseksi ja niihin puuttuminen.
- Kiusaaminen O, läksyt wilmaan (myös mihin asti edetty jos ei läksyä, niille jotka olleet pois) , liikuntatunneista tiedottaminen wilmaan, kokeet wilmaan
- Riittävä valvonta välitunneilla ja naulakoilla. Avustajia luokkiin. Pienet luokkakoot.
- Kiusaamiseen puututaan nykyään, mutta siihen tulisi puuttua nykyistäkin tehokkaammin.
- Toimintamallit esim. kiusaamistilanteissa, joita myös käytetään.
- Yksilöllinen lähestymistapa, huomioidaan erilaiset oppijat.”

Liite 5

Koulukohtaisen opetussuunnitelman tekoprosessi

Pähkinärinteen koulun koulukohtaisen opetussuunnitelman työstäminen alkoi syyslukukaudella 2014 ja valmistui syyslukukauden 2015 lopussa. Koulukohtainen opetussuunnitelma on osa kokonaisuutta, johon kuuluvat myös valtakunnallinen opetussuunnitelma ja siihen liittyvät Vantaan kaupungin linjaukset. Sen sisällön tuottamiseen osallistuivat koulun opettajakunnan lisäksi myös oppilaat vanhempien.

Työskentelyä koulussa suunnitteli ja toteutti neljän hengen työryhmä johtoryhmän tuella (Liite 1). Työtä rytmittivät Vantaan kaupungin opetussuunnitelmatyön koordinaattorin tukimateriaali ja koulutustilaisuudet (Liite 6). Pähkinärinteen koulun ja Ylästön koulun opettajakunta tapasi opetussuunnitelmatyön merkeissä kaksi kertaa. Koulut kommentoivat toistensa käsikirjoituksia. Pähkinärinteen koulun opetussuunnitelmaluonnosta kommentoi Simonkallion koulu.

Tässä Pähkinärinteen koulun koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa yhteisö on perehtynyt uuden opetussuunnitelman perusteisiin, arvioinut toimintaansa ja määritellyt kehitystavoitteet. Suunnitelmaa täydennetään, tarkennetaan ja konkretisoidaan vuosittain lukuvuosisuunnitelman teon yhteydessä.

